

Powszechny
dziennik praw państwa i rządu
dla
cesarstwa austriackiego.

Część XXXVIII.

wydana i rozesłana:

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 22 Maja 1851,
w wydaniu niniejszem dwujęzycznym: 11. Czerwca 1851.

Allgemeines
Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt
für das
Kaiserthum Oesterreich.

XXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 22. Mai 1851,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 11. Juni 1851.

Część XXXVIII.

wydana i rozesłana:

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 22. Maja 1851,

w wydaniu niniejszem dwujęzycznym: dnia 11. Czerwca 1851.

124.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 15. Maja 1851,

mocą którego wydany zostaje przepis, w przedmiocie kwaterowania wojska, dla wszystkich krajów koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego.

Zważywszy nagłą potrzebę uregulowania w sposobie stosownym przepisów o kwaterowaniu wojska, zatwierdzam na wniosek Moich ministrów spraw wewnętrznych i wojny, i za poradą Mojej Rady ministrów, tudzież po wysłuchaniu Rady Stanu, załączony przepis o kwaterowaniu wojska, podług którego postępować należy we wszystkich krajach koronnych, z wyjątkiem Pogranicza wojskowego od 1. Czerwca 1851, i wykonanie takowego, polecam Moim ministrom spraw wewnętrznych, wojny i finansów, każdemu w swoim obrębie.

Franciszek Józef m. p.

Bach m. p.

Csorich m. p.

Przepis o kwaterowaniu wojska.

R o z d z i a ł I.

Postanowienia ogólne.

§. 1. Rozdzielenie wojska do pojedynczych krajów koronnych zarządzone będzie przez najwyższe dowództwo wojskowe.

Obowiązkiem jest władz wojskowych, oznaczyć rozłożenie wojska wewnątrz każdego kraju koronnego i w każdej pojedynczej stacyi, w porozumieniu z politycznym władzami administracyjnymi; przyczem należy wzgląd mieć na przedstawienia tychż, zgodne z celem wojskowym.

§. 2. Kierunek spraw kwaterunkowych, należy do politycznych władz administracyjnych. Te winny wydawać odnoszące się do tych czynności rozporządzenia i takowe w razie potrzeby środkami przymusowemi do skutku doprowadzić. W szczególności winny są czuwać nad wypełnieniem obowiązków, w tym względzie na gminy przypadających, i według okoliczności zarządzić co potrzeba. Zażalenia wydarzające się, rozstrzygać winny też same władze administracyjne, w przepisanej drodze instancyi.

Jeżeli zażalenia takowe wymierzone są przeciw osobom wojskowym, władze polityczne winny pomocy szukać u właściwych komend wojskowych, w miarę, o ile takie zażalenia są uzasadnione.

XXXVIII. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 22. Mai 1851,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 11. Juni 1851.

124.

Kaiserliche Verordnung vom 15. Mai 1851,

mit welcher eine Vorschrift über die Einquartierung des Heeres für alle Kronländer, mit Ausnahme der Militärgränze, erlassen wird.

Bei der dringenden Nothwendigkeit, die Vorschriften über die Einquartierung des Heeres auf eine angemessene Weise zu regeln, habe Ich über Antrag Meiner Minister des Innern und des Kriegswesens, und über Einrathen Meines Ministerrathes nach Anhörung des Reichsrathes die beiliegende Vorschrift über die Einquartierung des Heeres, welche in allen Kronländern, mit Ausnahme der Militärgränze, vom 1. Juni 1851 an zu beobachten seyn wird, zu genehmigen und Meine Minister des Innern, des Krieges und der Finanzen, jeden in seinem Bereiche, mit deren Vollziehung zu beauftragen befunden.

Franz Joseph m. p.

Bach m. p. **Csorich** m. p.

Vorschrift über die Einquartierung des Heeres.**Erster Abschnitt.***Allgemeine Bestimmungen.*

§. 1. Die Vertheilung der Truppen in die verschiedenen Kronländer wird von dem Allerhöchsten Armee-Ober-Commando angeordnet.

Den Militärbehörden liegt ob, die Verlegung der Truppen im Inneren jedes Kronlandes und in jeder einzelnen Station im Einvernehmen mit den politischen Verwaltungsbehörden zu bestimmen, und es sind hiebei die von den letzteren geltend gemachten, mit den militärischen Zwecken vereinbarlichen Rücksichten zu beachten.

§. 2. Die Leitung des Einquartierungsgeschäftes steht den politischen Verwaltungsbehörden zu. Diese haben die darauf bezüglichen Anordnungen zu treffen, und denselben nöthigenfalls durch Anwendung von Zwangsmitteln Vollzug zu verschaffen. Insbesondere haben sie die Gemeinden in der Erfüllung ihrer diessfälligen Verpflichtungen zu überwachen, und nach Erforderniss das Geeignete zu verfügen. Ueber vorkommende Beschwerden entscheiden die Verwaltungsbehörden im vorgeschriebenen Instanzenzuge.

Sind die Beschwerden gegen Militärpersonen gerichtet, so haben die politischen Behörden bei den competenten Militär-Commanden nach Massgabe der Grundhültigkeit solcher Beschwerden Abhilfe in Anspruch zu nehmen.

§. 3. Kwaterunek jest, albo

a) trwały, albo

b) przechodowy (przechód).

Trwały jest wtenczas, jeżeli umieszczenie żądane jest najmniej na ćwierć roku naprzód (§. 43.); każdy inny kwaterunek, uważany być ma za przechód.

§. 4. Dla przechodów, należy wyznaczyć właściwe gościńce wojskowe, stacye południowe i nocne i dla każdej potrzebne obwody kwaterunkowe, n. p. mniejsze dla przechodów zwykłych większe dla przechodów nadzwyczajnych.

§. 5. Do dalszego obwodu, należy kwaterować dopiero wtedy, jeżeli potrzeba umieszczenia za wielką jest na mniejszy obwód, lub jeżeli tenże obwód bez tego już za nadto obciążonym został.

§. 6. Według tej samej zasady, należy postępować przy kwaterunkach potrzebnych po za gościńcem wojskowym.

§. 7. Tak w pojedynczych gminach tego samego obwodu kwaterunkowego, jako też w każdej gminie z osobna, należy przy kwaterowaniu postępować po kolei.

Zażalenia przeciw nieprawnemu rozdziałowi kwaterunku, tak między gminy tego samego obwodu kwaterunkowego, jako też wewnątrz gminy, rozstrzygać mają władze polityczne administracyjne.

§. 8. Każda gmina obowiązana jest, stosownie do niniejszego rozporządzenia, dostarczyć pomieszczenia wraz z innemi potrzebami oddziału wojska, który jej, podług jej możliwości umieszczenia takowego, przydzielonym zostanie.

§. 9. Jeżeli oddział przydzielony, lub część tego może być umieszczona w koszarach, lub, wedle zdania właściwej władzy administracyjnej, w mogących być użytymi budynkach rządowych, wówczas nie należy żądać od gminy innego pomieszczenia dla niego.

§. 10. Do kwaterunku wojska, należy wybierać szczególnie miejsca, gdzie się znajdują koszary lub podobne do nich lokalności; pominąć takowe miejsca można tylko wtenczas, jeżeli rozkład wojska w nich, dla ważnych powodów wojskowych, uskutecznić się nie da.

§. 11. Zostawiona jest wolność gminom na pomieszczenie wojska i koni służbowych obrócić osobne budynki, i na ten cel budować lub wyszukać koszary, kwazy-koszary, izby na czynsz wojskowy, stajnie, i t. p.

Nawet osoby prywatne mogą, w porozumieniu z gminami, zbudować koszary, kwazy-koszary, izby na czynsz wojskowy, stajnie i t. p., czyli to w celu uwolnienia siebie samych od kwaterunku, czyli też w celu pobierania renty z tych zakładów.

Jeżeli lokalności podobne, zbudowane zostały umyślnie dla pomieszczenia wojska; w ówczas nie należy takowych policzyć między te lokalności, które według §. 20-go służyć mają za podstawę przy rozkładzie kwaterunku wojskowego.

W miejscach, gdzie się znajdują lokalności, umyślnie na pomieszczenie wojska poświęcone i do tego stosowne, należy przedewszystkiem takowe na ten cel obracać.

Toż samo może się dziać w całym obwodzie, lub w całym kraju koronnym; wolno też na ten cel utworzyć fundusze kwaterunkowe.

§. 3. Die Einquartierung ist entweder:

- a) dauernd, oder
- b) vorübergehend (Durchzug).

Die erstere tritt dann ein, wenn die Unterkunft wenigstens auf ein Vierteljahr in vor-
hinein gefordert wird (§. 43); jede andere Einquartierung ist als Durchzug zu behandeln.

§. 4. Zum Behufe der Durchzüge sind die eigentlichen Militär-Durchzugsstrassen, die Mittags- und Nachtstationen, und für jede die erforderlichen Einquartierungsbezirke, und zwar ein engerer für den gewöhnlichen, und ein weiterer für einen ungewöhnlichen Bedarf festzustellen.

§. 5. Der weitere Einquartierungsbezirk soll bei der Einquartierung nur in dem Falle in Anspruch genommen werden, wenn der Bedarf der Unterkunft für den engeren zu gross ist, oder der letztere Bezirk schon zu sehr belastet wurde.

§. 6. Nach diesem Grundsatz ist auch bei der ausserhalb der Militär-Durchzugsstrasse benötigten Einquartierung vorzugehen.

§. 7. Es ist sowohl zwischen den einzelnen Gemeinden eines Einquartierungsbezirkes, als im Inneren jeder Gemeinde eine entsprechende Reihenfolge bei der Einquartierung festzuhalten.

Ueber Beschwerden gegen ungehörige Vertheilung der Quartierlast, sowohl unter den Gemeinden ein und desselben Bequartierungsbezirkes, als im Inneren der Gemeinden selbst, entscheiden die politischen Verwaltungsbehörden.

§. 8. Jede Gemeinde hat die nöthige Unterkunft sammt Nebenerfordernissen für die mit Rücksicht auf den Fassungsraum, ihr zuzuweisende Truppenabtheilung nach Massgabe dieser Verordnung beizustellen.

§. 9. Kann die zugewiesene Truppe, oder ein Theil derselben in Casernen, oder in hiezu nach dem Ermessen der zuständigen Verwaltungsbehörde verwendbaren Staatsgebäuden untergebracht werden, so findet für dieselben kein Anspruch auf die Reistellung einer anderen Unterkunft an die Gemeinde Statt.

§. 10. Zur Einquartierung von Truppen sind vorzugsweise Orte, wo sich Casernen oder Quasicasernen befinden, zu wählen; dieselben können nur dann übergangen werden, wenn die Verlegung von Truppen dahin, aus wichtigen militärischen Rücksichten unthunlich ist.

§. 11. Den Gemeinden steht es frei, für die Unterbringung der Truppen und der Dienstpferde eigene Gebäude zu widmen, und für diesen Zweck Casernen, Quasicasernen, Militärzinszimmer, Stallungen u. s. w. zu erbauen oder auszumitteln.

Auch Private können im Einverständnisse mit den Gemeinden Casernen, Quasicasernen, Militärzinszimmer, Stallungen u. s. w. errichten, sei es in der Absicht, sich selbst von der Militär-Einquartierung zu befreien, oder eine Rente aus diesen Anstalten zu beziehen.

Sind solche Localitäten zum Behufe der Militär-Unterbringung eigens erbaut worden, so sind dieselben jenen Räumlichkeiten nicht beizuzählen, welche nach §. 20 bei Vertheilung der Militär-Bequartierung zur Grundlage zu dienen haben.

In Orten, wo zur Unterbringung des Militärs eigens gewidmete und dazu geeignete Räume bestehen, müssen dieselben vorzugsweise benützt werden.

Das Gleiche kann für den Umfang ganzer Bezirke oder auch eines Kronlandes stattfinden, und es ist zu solchem Ende die Bildung von Bequartierungsfonden gestattet.

§. 12. W razie kwaterunku trwałego (§. 3), zostawiony jest gminie wybór, czy swoje koszary chce zaopatrzyć potrzebnymi sprzętami, takowe utrzymywać, czyścić i uszkodzone zastąpić i przyjąć na siebie opał i oświetlenie, lub nie. W tym ostatnim przypadku, zarząd wojskowy winien wziąć to na siebie, a zachodzące w takim razie stosunki prawne, należy zawsze ustanowić w kontraktach piśmiennych.

§. 13. Zarząd wojskowy, ma prawo trzymania według potrzeby markietanów we wszystkich koszarach, przez wojsko zaległych i rządowi należących. Wszelako takowi winni być pomieszczeni wewnątrz koszar, i nie mogą żywności i napojów, które im trzymać wolno sprzedawać, ani na ulicę, ani też dla gości siedzących ze stanu cywilnego.

Co do koszar, zbudowanych przez gminy lub osoby prywatne, stanowi miarę zawarty kontrakt najmu.

§. 14. Wojskowość nie może nigdy żądać pomieszczenia i potrzeb innych wprost od posiadacza budynku lub gruntu, lecz winna stosować żądanie swoje zawsze do przełożonego gminy, o ile nie zachodzi pośrednictwo politycznych władz administracyjnych.

Gmina obowiązana jest wybrać lokalności, wymienić takową oddziałowi wojskowemu, i wskazać drogę do kwater nawet w razie potrzeby, przez przewodników.

§. 15. Wojskowość jest obowiązana przyjąć pomieszczenie i inne potrzeby poboczne, przez gminę jej wskazane, niniejszemu przepisowi odpowiednie.

§. 16. Przełożony gminy, winien wykonać żądanie wojskowości co do kwaterunku, nawet i wtenczas, gdyby uważał takowe, za przewyższające miarę prawną, jeżeli komendant oddziału obstaje przy swoim żądaniu; w przeciwnym razie ma prawo użycia środków przymusowych.

Wszelako wolno jest gminie wnieść zażalenie swoje do przełożonej władzy politycznej.

§. 17. Gmina winna żądaniu kwater od niej wymaganych, zadosyć uczynić wewnątrz gminy i uczynić rozkład w miarę przepisów prawnych.

Obowiązana jest zawrzeć potrzebne kontrakty z najmu lub dostawy z pojedynczymi właścicielami domów i czuwać nad ich dopełnieniem.

Również ma prawo dla pomieszczenia wojska żądać stosownych i stojących do dyspozycji lokalności, nawet w razie potrzeby środkami, których użycie prawnie jest dozwolone, w którym to razie odwołanie się do władzy wyższej, nie wstrzymuje wykonania jej rozporządzeń.

§. 18. Ażeby zapobiedz trudnościom przy kwaterowaniu przechodów wojska i w dostawie innych potrzeb, należy dotyczące gminy o przechodzie zawczasu uwiadomić.

§. 19. Obowiązek dostarczenia kwatery w naturze cięży na posiadaniu domu, a względnie na posiadaniu innych lokalności, mających się dostarczyć.

§. 12. Bei der dauernden Einquartierung (§. 3) hat die Gemeinde die Wahl, ob sie ihre Casernen mit den erforderlichen Einrichtungsstücken versehen, und deren Erhaltung, Reinigung und Nachschaffung, sowie die Beheizung und Beleuchtung übernehmen will oder nicht. Im letzteren Falle geschieht diess von der Militär-Verwaltung, und sind in solchem Falle die gegenseitigen Rechtsbeziehungen jederzeit durch schriftlichen Vertrag festzustellen.

§. 13. Der Militär-Verwaltung steht frei, in allen vom Militär belegten, dem Staate angehörigen Casernen, Marketender nach Erforderniss zu halten. Diese müssen jedoch im Inneren der Caserne untergebracht seyn, und dürfen die Feilschaften und Getränke, zu deren Führung sie befugt sind, weder über die Gasse, noch an sitzende Gäste aus dem Civilstande verkaufen.

Bei Casernen, welche von den Gemeinden oder Privaten errichtet sind, gibt der abgeschlossene Miethvertrag die Richtschnur.

§. 14. Das Militär hat die Anforderung zur Beistellung der Unterkunft sammt Nebenerfordernissen nie unmittelbar an einen Gebäude- oder Grundbesitzer, sondern in sofern nicht die Vermittlung der politischen Verwaltungsbehörden eintritt, stets an den Gemeindevorsteher zu stellen.

Die Gemeinde hat die Räumlichkeiten auszuwählen, sie der Truppenabtheilung zu bezeichnen, und die Zuweisung in die Quartiere nöthigen Falls durch Beigebung von Wegweisern zu bewerkstelligen.

§. 15. Das Militär ist gehalten, die ihm von der Gemeinde bezeichnete und dieser Vorschrift entsprechende Unterkunft sammt Nebenerfordernissen anzunehmen.

§. 16. Der Gemeindevorsteher hat eine Quartieranforderung des Militärs selbst dann, wenn er sie für das gesetzliche Mass überschreitend hielte, in Ausführung zu bringen, sobald der Truppencommandant auf seiner Anforderung beharrt, widrigens dieser zur Anwendung von Zwangsmassregeln berechtigt ist.

Es steht aber der Gemeinde frei, ihre Beschwerde bei der vorgesetzten politischen Behörde anzubringen.

§. 17. Die Gemeinde hat die an sie gestellte Quartierforderung im Inneren der Gemeinde zur Vollziehung zu bringen und die Vertheilung nach Massgabe der gesetzlichen Vorschriften vorzunehmen.

Sie hat nach Erforderniss die nöthigen Mieth- oder Beistellungsverträge mit den einzelnen Hausbesitzern abzuschliessen und für deren Erfüllung Sorge zu tragen.

Sie ist berechtigt, nöthigen Falls selbst mit Hilfe der ihr gesetzlich zu Gebote stehenden Mittel, ohne dass eine vorgebrachte Berufung einhaltende Wirkung hat, zu der Unterbringung der Truppen die hiezu geeigneten und verfügbaren Räumlichkeiten in Anspruch zu nehmen.

§. 18. Um Anständen bei der Einquartierung der Durchzüge und bei der Beistellung der Nebenerfordernisse zu verhüten, sind die Durchzüge der betreffenden Gemeinde stets bei Zeiten bekannt zu geben.

§. 19. Die Verpflichtung zur Natural-Einquartierung haftet auf dem Hausbesitze und rücksichtlich auf dem Besitze der übrigen beizustellenden Räumlichkeiten.

§. 20. Podstawą kwaterunku jest, stosownie do tego przepisu, przestrzeń zdolna i gotowa do pomieszczenia; dochodzić takowej i utrzymywać ją w ewidencji, jest rzeczą władz politycznych.

§. 21. Następujące miejsca wolne są od kwaterunku tak ciągłego jako też przechodowego:

- 1) wszelkie budynki i mieszkania dworu cesarskiego;
- 2) budynki i mieszkania posłów zagranicznych;
- 3) wszelkie budynki rządowe i miejscowości, najęte na rzecz służby rządowej, o ile bez takowych obejść się nie można, według zdania zwierzchności rządowej, od której zawisła gałąź administracyi, mająca pod sobą tenże budynek; wszelako nie należą do tej liczby budynki, znajdujące się na dobrach rządowych i na dobrach funduszów publicznych należące prawem własności rządowi i funduszom;
4. miejscowości urzędowe władz gminnych;
5. miejscowości, poświęcone jawnej służbie bożej; zakłady publiczne poświęcone naukom, kształceniu, wychowaniu, pielęgnowaniu chorych i dobroczynności;
6. więzienia, domy kary i poprawy;
7. klasztory panieńskie; w innych zaś klasztorach owe miejscowości, które stosownie do rzeczywistej potrzeby, klauzurą wewnętrzną muszą być zamknięte;
8. oprócz wspomnianej w 10-m punkcie izbie mieszkalnej, także miejscowości potrzebne nieodzownie do czynności urzędowych i duchownych, plebanów i duchowieństwa wyższego wszystkich wyznań, przez państwo uznanych;
9. miejscowości tak własne jak najęte, a według uznania władzy pocztowej wymagane mocą przepisów do pełnienia służby pocztowej;
10. dla każdego dotkniętego kwaterunkiem, przynajmniej jedna izba mieszkalna i miejscowości, uznane za koniecznie potrzebne do bezpośredniego zarobku jego.

W miejscach, w których budynki mieszkalne wszystkie lub większa ich część, jedną izbę tylko mają, żołnierz zakwaterowany, winien dzielić tę izbę wspólnie z gospodarzem.

§. 22. W razie najgwałtowniejszej potrzeby, można każdą stosowną miejscowość użyć na czas potrzeby do kwaterowania wojska, mając wszelako wzgląd na jej właściwe przeznaczenie.

§. 23. Wolno jest każdemu, przydzielonych mu na kwaterę oficerów, żołnierzy prostych, dalej konie i t. p., umieścić stosownie swoim kosztem w innych lokalnościach, położonych w tem samem miejscu, a w większych zaś miastach, położonych w tym samym obwodzie, do którego kwaterunek jest przeznaczony; co wszelako nie uwalnia zastępcę od obowiązków na nim samym ciążyących.

§. 24. Wojskowy, lub urzędnik wojskowy, pobierający kwaterowe, winien jest w razie kwaterunku ciągłego, sam sobie za to nająć mieszkanie.

§. 25. Familie pozostałe po wyruszających oficerach, urzędnikach i stron wojskowych, tudzież żołnierzach, niżej od felwebla stojących, nie mają prawa żądania kwatery

§. 20. Die Grundlage der Einquartierung ist der nach dieser Verordnung verfügbare geeignete Fassungsraum, für dessen Erhebung und Evidenthaltung die politischen Behörden Sorge zu tragen haben.

§. 21. Folgende Räume dürfen weder bei dauernder Einquartierung noch bei Durchzügen der Truppen zu deren Unterbringung in Anspruch genommen werden:

1. alle Gebäude und Wohnungen des kaiserlichen Hofes;
2. die Gebäude und Wohnungen der fremden Gesandtschaften;
3. alle Staatsgebäude und die zum Behufe des Staatsdienstes gemietheten Räume, sofern selbe nach dem Ermessen der Staatsbehörde, von welcher der Dienstzweig, dem das Gebäude zugewiesen ist, abhängt, nicht entbehrlich sind; jedoch sind die auf den Staats- und öffentlichen Fondsgütern bestehenden, dem Staate und den Fonden als Grundeigenthümer gehörigen Gebäude hierunter nicht begriffen;
4. die Amtsräume der Gemeindebehörden;
5. die dem öffentlichen Gottesdienste, den öffentlichen Unterrichts-, Bildungs-, Erziehungs-, Kranken- und Wohlthätigkeitsanstalten gewidmeten Räume;
6. die Gefangen-, Straf- und Besserungs-Häuser;
7. die Frauenklöster, in den übrigen Klöstern aber jene Räume, welche dem wirklichen Bedarfe entsprechend, durch die innere Clausur abgeschlossen bleiben müssen;
8. nebst dem im Punkte 10 bezeichneten Wohngemache die nach strengem Bedarfe für die Amts- und geistlichen Functionen erforderlichen Räumlichkeiten der Seelsorger und der höheren Geislichkeit aller vom Staate anerkannten Religionsbekenntnisse;
9. die zur Besorgung des Post- und Poststaldienstes nach dem Erkenntnisse der diesem Dienste vorgesetzten Staatsbehörde vorschriftmässig erforderlichen eigenen und gemietheten Räumlichkeiten;
10. für jeden Quartierträger zum wenigsten ein Wohngemach und die zum unmittelbaren Erwerbsbetriebe als unentbehrlich erkannten Räumlichkeiten.

In solchen Ortschaften, wo die Wohngebäude insgesamt oder zum grösseren Theile nur aus einem Gemache bestehen, hat die gemeinschaftliche Benützung dieses Gemaches der eingelegten Mannschaft mit dem Hauswirthe stattzufinden.

§. 22. Im Fulle und auf die Dauer der äussersten Noth kann jede hierzu taugliche Räumlichkeit mit thunlicher Bedachtnahme auf ihre eigentliche Bestimmung zu der Aufnahme des Militärs in Anspruch genommen werden.

§. 23. Es ist Jedermann gestattet, die ihm zur Bequartierung zugewiesenen Officiere, Mannschaft, Pferde u. s.w. in anderen in demselben Orte und in grösseren Städten in demselben Bezirke, in welchem die Einquartierung bestimmt ist, gelegenen Räumen, auf seine Kosten angemessen unterzubringen, jedoch unbeschadet der dem Stellvertreter obliegenden eigenen Verpflichtung.

§. 24. Ein Militär oder Militärbeamter, welcher ein Quartiergeld bezieht, hat sich bei der dauernden Einquartierung die Wohnung hiefür selbst zu verschaffen.

§. 25. Die zurückzulassenden Familienausmarschirender Officiere, Militärbeamten und Parteien, dann der Mannschaft vom Feldwebel abwärts haben keinen Anspruch auf die Bei-

według tego przepisu; wszelako zaopatrzenie ich na mocy przepisów wojskowych w tym przedmiocie istniejących, pozostaje w swej mocy.

§. 26. Jeżeli wojsko potrzebuje w marszu przewodników lub posłańców, w ówczas gminy takowych dostarczyć są obowiązane.

R o z d z i a ł II.

● należytościach i wynagrodzeniu przy przechodach.

A i B. §. 27. W dołączonych wykazach A i B, widzieć można należytości, których wojsko tak pod względem umieszczenia, jako też innych potrzeb, żądać ma prawo.

§. 28. Za izbę dla oficera ze światłem, opałem i urządzeniem zgodnem z wykazami A. i B. rząd płaci w gminach pierwszej klasy dwadzieścia, w gminach drugiej klasy piętnaście, a w gminach trzeciej klasy ośm krajcarów mon. kon. na jeden dzień i jedną noc, albo przynajmniej na jedną noc.

Uporządkowanie gmin według wyżej wspomnianych klas, doprowadzić winny do skutku i osobno ogłosić ministerstwa, mające sobie polecone wykonanie niniejszego rozporządzenia.

§. 29. Powyższe kwoty stanowią miarę, nietylko przy wynagrodzeniu dwóch izb, należących się zwykle w przechodzie oficerom wyższym, ale także przy oznaczeniu wynagrodzenia wtenczas, kiedy w razie dłuższego trwania przechodu, dozwolone zostało ze strony władzy wojskowej używanie więcej nad powyższe miejscowości.

§. 30. Za pomieszczenie żołnierzy prostych u kwaterodawców, rząd płaci jeden krajcar w mon. konw., jeżeli zaś umieszczeni są w koszarach gminnych, kwazykoszarach, lub w izbach na czynszu wojskowym. jeden i pół krajcara mon. kon. za całkowite zamieszczenie przez jeden dzień i jedną noc, lub przynajmniej przez jedną noc.

§. 31. Jeżeli zarząd wojskowy nie bierze na siebie zupełnego zaopatrzenia żołnierza, w ówczas należy za pożywienie (obiad) żołnierza od felwebla i szarży temuż równej. niżej idąc, ze strony rządu wymierzyćienne wynagrodzenie, co rok ustanowić się mające, w takiej kwocie, jakaby kosztowały trzy ćwierci funta wiedeńskiego mięsa według przecięcia istniejącego w ciągu zeszłego roku administracyjnego w każdym kraju koronnym (w Węgrzech w każdym dystrykcie, a w Galicyi w każdym obwodzie rządowym.)

§. 32. Za umieszczenie konia wraz ze światłem stajennem, z używaniem sprzętów stajennych i słomą na posłanie, rząd wynagrodzi jeden i pół krajcara mon. kon. za jeden dzień i jedną noc, lub przynajmniej za jedną noc.

Jeżeli zamiast słomy, dane będą na posłanie tylko liście lub coś podobnego, w ówczas płacić się będzie za wszystko tylko jeden krajcar.

Nawóz zostaje się temu, kto stajni dostarczył.

stellung der Unterkunft nach dieser Vorschrift; die diessfalls in Folge von Militär-Vorschriften bestehenden Vorsorgen bleiben aber fortan in Kraft.

§. 26. Bedarf das Militär auf dem Marsche Wegweiser oder Boten, so sind selbe von der Gemeinde beizustellen.

Zweiter Abschnitt.

Gebühren und Vergütung bei Durchzügen.

§. 27. In den beiliegenden Ausweisen A und B sind die Gebühren, welche das Militär bei Durchzügen an Unterkunft und Nebenerfordernissen anzusprechen berechtigt ist, ersichtlich. A u. B.

§. 28. Ein Officierszimmer sammt Beleuchtung, Beheizung und Einrichtung, laut der Ausweise A und B, wird in den Gemeinden der ersten Classe mit zwanzig, in den Gemeinden der zweiten Classe mit fünfzehn und in den Gemeinden der dritten Classe mit acht Kreuzern C. M. für einen Tag und eine Nacht, oder wenigstens eine Nacht allein, vom Staate bezahlt.

Die Einreihung der Gemeinden in die vorbezeichneten drei Classen ist von den mit der Vollziehung dieser Verordnung beauftragten Ministerien vorzunehmen und besonders bekannt zu machen.

§. 29. Diese Beträge sind nicht nur bei Vergütung der den höheren Officieren im Durchzuge gewöhnlich gebührenden zwei Zimmer, sondern auch bei Ausmüthung der Vergütung in dem Falle massgebend, wenn bei längerer Dauer der Durchzugsbehandlung die Benützung mehrerer Räumlichkeiten von der Militärbehörde ausnahmsweise zugestanden wurde.

§. 30. Für die Unterbringung der Mannschaft wird, wenn sie beim Quartierträger stattfindet, ein Kreuzer in C. M., wenn sie aber in einer Gemeinde-Caserne, Quasicaserne oder in einem Militär-Zinszimmer geleistet wird, für die volle Unterkunft auf einen Tag und eine Nacht oder wenigstens eine Nacht allein, für einen Mann ein und ein halber Kreuzer C. M. vom Staate bezahlt.

§. 31. Wenn die vollständige Verpflegung der Mannschaft von der Militärverwaltung nicht selbst besorgt wird, so ist für die dem Manne vom Feldwebel und den gleichgestellten Chargen abwärts zu verabreichende Verpflegung (Mittagskost) eine alle Jahre festzusetzende tägliche Vergütung in dem Betrage vom Staate zu leisten, welchen drei Viertel Wiener Pfund Rindfleisch nach dem während des verflossenen Verwaltungsjahres in jedem Kronlande (in Ungarn in jedem Districte, in Galizien in jedem Regierungsbezirke) bestandenen Durchschnittspreise kosteten.

§. 32. Die Unterbringung eines Pferdes wird sammt dem Stall-Lichte, der Benützung der Stallgeräthe und dem Streustroh, zusammen mit einem und einem halben Kreuzer Conventions-Münze für einen Tag und eine Nacht, oder wenigstens eine Nacht allein, vom Staate vergütet.

Wird statt des Strohes nur Laub oder ein sonstiger Nothbehelf als Streu gegeben, so ist im Ganzen nur ein Kreuzer Conventions-Münze zu zahlen.

Der Dünger bleibt Demjenigen, der den Stall beigestellt hat.

§. 33. Przewodnik w marszu lub posłaniec (§. 26), otrzyma ze skarbu dziesięć krajcarów mon. kon. za każdą milę drogi tam i napowrót.

Wskazanie wojsku kwater (§. 14), nie będzie jednak wynagrodzonym.

§. 34. Wynagrodzenie, jakie się w przechodzie należy osobom, obciążonym kwaterunkiem za umieszczenie, zaopatrzenie i za słomę dla koni, płacone będzie ze strony wojska przełożonemu gminy lub osobno do tego ustanowionemu kwatermistrzowi bez zwłoki; jeżeli więc wojsko tylko dni kilka w miejscu się zatrzyma, natychmiast przy wyruszeniu jego, jeżeli zaś dłuższy czas się zatrzyma z reguły co pięć dni, za wystawieniem poświadczenia na otrzymane wynagrodzenie, a nawzajem potwierdzenia odwrotnego.

§. 35. Przy wyznaczeniu czasu do obozów manewrowych, należy wprowadzić przedewszystkiem zwrócić uwagę na to, aby nie było przeszkody w zatrudnieniach gospodarskich i leśnych, jeżeli zaś nie podobna uniknąć szkody lub przeszkodzenia uprawy; wówczas skarb udzieli za to stosowne wynagrodzenie. Nawóz pozostały na miejscu, zostawia się posiadaczowi gruntu.

R o z d z i a ł III.

O należytościach i wynagrodzeniu przy kwaterunku ciągłym.

§. 36. W razie ciągłego kwaterunku, ma wojskowość prawo żądania wyszczególnionych w wykazach A. i B. należytości.

C. §. 37. Załączony spis C, obejmuje należące się oficerom i sztabowym przy kwaterunku ciągłym, urządzenie pokojów.

D. i E. §. 38. Jakich się wymaga od gminy izb dla pomieszczenia wojska, wskazanem jest w wykazie D, jakiej stajni wojskowej, wyrażone jest w wykazie E, jakich placów ćwiczenia w broni i jeźdźeniu (ujeżdźalnie), wskazanem jest w wykazie F.

Ile miejsca potrzeba na kancelarye (zobacz także wykazy A. i B,) na magazyny, składy, odwachy, więzienia (zob. także wykazy A. i B), na domy transportowe, na strzelnice, szkoły pływania, obozy i szpitale, w każdym razie osobno według okoliczności oznaczonem zostanie.

§. 39. Jeżeli żołnierz od felwebła niżej, zewnątrz koszar lub izb wojskowych, umieszczonym zostanie, nie żąda się dla niego więcej jak czyste łóżce, jakie się w domu znajduje, a opał i światło, kwaterodawca dostarczyć winien.

§. 40. W razie kwaterunku ciągłego, nie należy się żołnierzom pożywienie od kwaterodawcy; wszelako wolno im, jeżeli są umieszczeni zewnątrz koszar i izb wojskowych, żądać wspólnego użycia ognia i naczyń do gotowania.

Gminy i władze polityczne, winny mieć staranie o to, ażeby potrzebne artykuły do pożywienia w dobrym gatunku i za pomierne ceny, także dla wojska były przygotowane.

§. 41. Każdemu wojskowemu, pobierającemu porcyę na konie, należy dostarczyć dla koni, które trzyma na stajni, wszelako w liczbie przepisami ograniczonej, stajni,

§. 33. Ein Wegweiser auf dem Mursche oder Bote (§. 26) ist mit zehn Kreuzern Conventions-Münze für jede Meile des Hin- und Rückweges aus dem Staatsschatze zu bezahlen.

Für die Zuweisung der Truppe in die Quartiere jedoch (§. 14) findet eine Vergütung aus demselben nicht Statt.

§. 34. Die bei Durchzügen den Quartierträgern gebührende Vergütung für die Unterkunft, die Verpflegung und bei Pferden für die Streu, wird von dem Militär an den Gemeinde-Vorsteher oder den eigens bestellten Quartiermeister ohne Verzug, daher, wenn das Militär nur einige Tage im Orte bleibt, sogleich bei dessen Abzuge, wenn es jedoch länger verweilt, in der Regel alle fünf Tage gegen Empfang- und Gegensein erfolgt.

§. 35. Bei der Festsetzung der Zeit von Uebungslagern ist zwar vor Allem auf Vermeidung von Störungen im land- und forstwirthschaftlichen Betriebe sorgfältig Rücksicht zu nehmen, ist aber ein Nachtheil oder die Verhinderung des Wiederaanbaues unvermeidlich, so leistet der Staatsschatz hiefür die angemessene Vergütung. Der auf den Lagerplätzen zurückbleibende Dünger wird dem Grundbesitzer belassen.

Dritter Abschnitt.

Gebühren und Vergütung bei der dauernden Einquartierung.

§. 36. Bei dauernder Einquartierung hat das Militär die in dem anliegenden Ausweise A und B vorgezeichneten Gebühren anzusprechen.

A u. B.

§. 37. Das beiliegende Verzeichniss C enthält die den Officieren und Stabsparteien bei dauernder Einquartierung gebührende Zimmereinrichtung.

C.

§. 38. Die Erfordernisse:

- a) eines von der Gemeinde beigestellten Militär-Zinszimmers sind in dem Ausweise D,
- b) einer von der Gemeinde beigestellten Militär-Zinsstallung in dem Ausweise E,
- c) der Waffenübungsplätze, Reitübungsplätze (Reitschulen) in dem Ausweise F angegeben.

D.

E.

F.

Die Erfordernisse an Raum für Kanzleien (siehe auch die Ausweise A und B), Magazine, Depositorien, Wachtstuben, Stockhäuser (siehe auch die Ausweise A und B), Transportssammelhäuser, Schiessübungsplätze, Schwimmschulen, Uebungslager und Spitäler werden von Fall zu Fall nach den Umständen bestimmt.

§. 39. Wird ein Mann vom Feldwebel abwärts ausser Casernen oder Militär-Zinszimmern untergebracht, so wird nur eine reine Liegerstätte, wie sie im Hause vorhanden ist, gefordert, und ist Beheizung und Beleuchtung vom Quartierträger beizustellen.

§. 40. Bei dauernder Einquartierung gebührt auch der Mannschaft keine Verpflegung vom Quartierträger, doch hat sie bei der Unterbringung ausser Casernen und Militär-Zinszimmern die gemeinschaftliche Benützung des Kochfeuers und des Kochgeschirres zum Abkochen anzusprechen.

Die Gemeinden und die politischen Behörden haben aber vorzusorgen, dass die nöthigen Lebensmittel in guter Beschaffenheit und gegen billige Preise zum Ankaufe auch für das Militär vorhanden sind.

§. 41. Jedem Militär, welchem Pferdportionen bewilliget sind, soll für die Pferde die er auf der Streu hält, jedoch nur innerhalb der vorschristmässigen Zahl, die Stallung, wenn

jeżeli można w tym samym domu, w którym jest zakwaterowany, lub jak najbliżej takowego.

§. 42. Dla umieszczonych koni służbowych tak oficerskich jakoteż żołnierskich, od wachmistrza niżej, dostarczyć winien kwaterodawca oprócz stajni, także światła stajennego w latarni, tudzież urządzenie stajenne w sposobie, jaki w miejscu jest używanym.

Słomę na poślanie, dostarczy zarząd wojskowy, nawóz zostanie temu, kto stajni dostarczył.

§. 43. Komendant placu lub stacyi, winien przynajmniej czternaście dni przed końcem każdego ćwierćrocza za pomocą wykazu uwiadomić przełożonego gminy, o wymaganych, w skutek wyższych udzielonych mu rozkazów, w następującem ćwierćroczu mieszkaniach i innych miejscowościach, również miejscowości nie żądane na nowo uważane być mają za opuszczone w następującem ćwierćroczu.

Powyższe wykazy, służyć będą, po upływie każdego ćwierćrocza i po zatwierdzeniu komendanta, iż wszystkie wykazane miejscowości, do użytku wojska dostarczone zostały, za podstawę do wyrównania czynszu.

§. 44. Za miejscowości żądane i ze strony gminy dostarczone, a przez wojsko albo wcale nie albo tylko czasowo używane, zapłata nastąpić ma za całe półrocze, wszelako zarząd wojskowy, może przez cały czas, za który czynsz został zapłacony, dysponować takowemi, tak jak każdy inny najmujący.

§. 45. Jeżeli w ciągu ćwierćrocza zwiększy się potrzeba miejscowości, dla użytku wojska, należy mieścić się w już wynajętych lokalnościach, a o ile to się wykonać nie da, zaprowadzić postępowanie takie, jak w czasie przechodu.

§. 46. Przy kwaterunku ciągłym, skarb udzieli gminie wynagrodzenie, stosownie do cen czynszowych zwykłych, w miejscu obliczonych, co dziesięć lat za użycie i wymagane urządzenie kwater oficerskich, kancelaryj i t. d.

§. 47. Dopóki te ceny obliczone nie zostaną, należy w gminach wszystkich krajów koronnych, w których istnieją kontrakta najmu co do użycia i urządzenia kwater i t. d. stosować się do takowych, gdzie zaś za urządzenie nie się nie płaci, należy wynagrodzenie za takowe obliczyć i dodać; nakoniec oprócz tych przypadków, w których dotąd albo żadne albo stałe wynagrodzenie szemalne płacone bywało, mianowicie w niższej Austrii, w Czechach, w Morawii, na Szląsku, należy płacić wynagrodzenie po-

G. dług cen wyrażonych w załączonym wykazie G; w Węgrzech, w Siedmiogrodzie, w Sławonii, nakoniec w województwie Serbskiem i w banacie Temeskim, według cen

H. wskazanych w załączonym wykazie H.

§. 48. Jeżeli żołnierze umieszczeni zostaną w koszarach gminnych, lub w izbach wojskowych, skarb płacić będzie gminie za dostarczenie zupełnej należytości od każdego żołnierza na jeden dzień, jeden i pół krajcara mon. konw., za umieszczenie zaś

thunlich in dem nämlichen Hause, in welchem er einquartiert ist, oder doch möglichst nahe beigestellt werden.

§. 42. Für die untergebrachten Dienstpferde, sowohl der Officiere als der Mannschaft vom Wachtmeister abwärts, liefert der Quartierträger nebst der Stallung auch die Stallbeleuchtung in einer Laterne, dann die erforderliche Stalleinrichtung auf die ortsübliche Art.

Das Streustroh schafft die Militär-Verwaltung bei, der Dünger bleibt dem, welcher den Stall beigestellt hat.

§. 43. Der Platz- oder Stationscommandant hat wenigstens vierzehn Tage vor Ausgang eines jeden Vierteljahres den Gemeindevorsteher von dem in Gemässheit der ihm ertheilten höheren Weisungen anzufordernden Bedarfe von Wohnungs- und sonstigen Räumlichkeiten im nächstfolgenden Vierteljahre mittelst eines Ausweises in die Kenntniss zu setzen, und die darin nicht wieder angesprochenen Räume sind für das nächste Vierteljahr als anheimgesagt zu behandeln.

Diese Ausweise haben nach Verlauf eines jeden Vierteljahres und nach darauf erfolgter Bestätigung des Commandanten, dass die Räume sämmtlich zum Gebrauche des Militärs wirklich gestellt worden sind, zur Grundlage der Zinsausgleiche zu dienen.

§. 44. Angeforderte und von der Gemeinde beigestellte, von dem Militär aber nicht, oder nur theil- oder zeitweise benützte Räume, sind für das ganze Bestellungs Vierteljahr voll zu bezahlen, doch kann die Militär-Verwaltung darüber für die Zeit des bezahlten Zinses gleich jedem anderen Miether verfügen.

§. 45. Wenn während des Verlaufes des Vierteljahres ein vermehrter Bedarf an Räumlichkeiten zum Gebrauche des Militärs eintritt, so ist sich mit den, für dieses Vierteljahr schon gemietheten zu behelfen und soweit diess nicht möglich ist, einstweilen die Durchzugsbehandlung eintreten zu lassen.

§. 46. Bei der dauernden Einquartierung leistet der Staatsschatz die Vergütung an die Gemeinde nach den, alle zehn Jahre für die Benützung und bezüglich die geforderte Einrichtung ermittelten, im Orte gewöhnlichen Miethpreisen der Officiersquartiere, der Kanzleien u. s. w.

§. 47. Bis diese Vergütungspreise ermittelt werden können, ist sich in den Gemeinden aller Kronländer, wo bereits Miethverträge über die Benützung und Einrichtung der Quartiere u. s. w. bestehen, einstweilen nach diesen zu richten, wo aber für die Einrichtung bis jetzt nichts vergütet wird, ist diese letztere Vergütung auszumitteln und zuzuschlagen, ausser solchen Fällen endlich, wo bisher keine, oder eine feste Schemal-Vergütung geleistet wurde, und zwar in Nieder-Oesterreich, Böhmen, Mähren, Schlesien nach den, in dem beiliegenden Ausweise G, in Ungarn, Siebenbürgen, Slavonien, endlich in der serbischen Wojwodschafft, und dem Temeser Banate nach den in dem beiliegenden Ausweise H festgesetzten Beträgen die Vergütung vom Staate zu leisten.

§. 48. Bei der Unterbringung der Mannschaft in einer Gemeindecaserne oder in einem Militär-Zinszimmer, vergütet der Staatsschatz an die Gemeinde gegen Beistellung der vollen Gebühr für einen Mann auf einen Tag, einen und einen halben Kreuzer Conventions-Münze, und für die Unterbringung eines Dienstpferdes in einer Militär-Zinsstallung gegen Beistellung

G.

H.

konja wstajni, na czynsz wojskowy wystawionej, z dostarczeniem światła stajennego i sprzętów stajennych, na dzień i noc, jeden krajcar mon. kon. (§§. 36. i 38.).

§. 49. Za umieszczenie żołnierza prostego u kwaterodawców (§. 39), wynagrodzone będzie tymże ze skarbu za jeden dzień i jedną noc po jednym krajcarze w mon. konw. i również tyle za umieszczenie jednego konia (§. 42).

Bach m. p. Csorich m.

des Stall-Lichtes und des Stallgeräthes für einen Tag und eine Nacht einen Kreuzer Conventions-Münze (§§. 36 und 38).

§. 49. Für die Unterbringung der Mannschaft bei den Quartierträgern (§. 39) wird diesen für einen Tag und eine Nacht ein Kreuzer Conventions-Münze und eben so viel für die Unterbringung eines Dienstpferdes vom Staatsschatze vergütet (§. 42).

Bach m. p. **Csorich** m. p.

A. Wykaz

pomieszkań i innych potrzeb, należących się tak w czasie kwaterunku ciągłego, jako też
 w czasie przechodu generałom, oficerom sztabowym i wyższym, tudzież osobom do szta-
 bu należącym, jako też i żołnierzom wszystkich c. k. korpusów i bransz wojskowych.

Pomieszkanie		w czasie kwaterunku ciągłego					wprzecho-dzie	U w a g a.
m i a n o w i c i e		pokojów	komórki	kuchnia	strzech	drwalnia	pokoje	
Feldmarszałek		8	2	2	1	1	2	Każdaizba, dająca się opalać, chociaż o jednym oknie, uważana jest jako pokój; jako komora zaś uważana być ma wtenczas, jeżeli jest zdolna na pomieszkanie, schowanie sprzętów, i jeżeli się daje zamykać, lecz opalaną być nie może. Jeżeli wypadnie kwatrować oficerów lub osoby, do marynarki wojennej należące, które tu nie są wyszczególnione, ma się należytość kwatery ich oznaczyć według równych stopni wojska lądowego.
Jenerał kawalerii lub artylerii (Felzeugmeister)		7	2	1	1	1	2	
Feldmarszałek-porucznik lub Wice-admirał		6	2	1	1	1	2	
Jenerał-major lub Contre-admirał		5	2	1	1	1	2	
adjutant { komendy wojskowej } stosownie do								
{ krajowej i } oficerskiego								
{ nadkomendy morskiej } ich stopnia								
pułkownik lub kapitan okrętu liniowego		5	1	1	1	1	2	
podpułkownik albo kapitan fregaty		4	1	1	1	1	2	
major albo kapitan korwety		4	1	1	1	1	2	
kapitan albo rotmistrz, porucznik na okręcie liniowym lub na fregacie		3	1	1	1	1	1	
porucznik lub podporucznik, nadoficer i podoficer artylerijny, chorąży (fenrich) na okręcie liniowym lub na fregacie		2		1	1	1	1	
kadet na okręcie marynarskim		1					1	
adjutant dywizyi, brygady, batalionu, lub korpusu osobnego		2		1	1	1	1	
pułkowy kapelan		2		1	1	1	1	
„ lekarz		3	1	1	1	1	1	
„ audytor, stosownie do swego stopnia oficerskiego							1	
„ adjutant bez kancelaryi		2		1	1	1	1	
„ z kancelaryą		3		1	1	1	1	
pułkowy bez kancelaryi i archiwum		2		1	1	1	1	
„ z kancelaryą		3	1	1	1	1	1	
polowy nadlekarz i nadchirurg		2		1	1	1	1	
chirurg niższy i nadkonował		1		1	1	1	1	
nadfuryer, prowadzący rachunki z kancelaryą		1		1	1	1	1	
profos pułkowy (bez) aresztu i sztokhanzu i osobego korpusu) z aresztem i sztokhanzu		1		1	1	1	1	
c. k. kadeci, dla dwóch		3		1	1	1	2	
furyerzy, dla 2 bezżennych, lub 1 żonatego		1		1	1	1	1 } *)	
od jenerał-nego sztabu kwatery m. sztabu,	{ kwatery mistrz } jeżeli nie mają	1		1	1	1	1	*) oprócz tego wspólnie.
		1		1	1	1	1	
		1		1	1	1	1	
		1		1	1	1	1	
		1		1	1	1	1	
{ wegmajster }		1		1	1	1	1	
{ mistrz pociągów }		1		1	1	1	1	
{ profos }		1		1	1	1	1	
{ furyer }		1		1	1	1	1	

Wszyscy inni wojskowi, począwszy od felwebła i równych mu szarż niżej licząc, z wyjątkiem foryszców i sług prywatnych, pomieszczeni będą wspólnie albo w koszarach, albo w prywatnych domach.

Foryszycom i sługom prywatnym, nie mogącym być pomieszczonymi przy panach swoich, należy się wspólna kwatery; wszelako każdy oficer, zakwaterowany stosownie do przepisów, winien pomieścić swego sługę przy sobie.

Stallung und Wagen-Remise	Bei dauernder Einquartierung			Bei Durchzügen		Anmerkung
Benanntlich	Stallung auf Pferde	Futter- und Sattelkammer	Remise auf Wagen	Stallung auf Pferde	Remise auf Wagen	
Grosser Generalstab.						
Feldmarschall	12	1	3	12	3	Als Festungs-Commandanten angestellte Generale, Stabs-Officiere der Garnisons- Artillerie, Monturs-Commissionen, dann der Spitals-, Transports- und Platz-Commanden, so wie Kriegs-Marine-Officiere haben keinen Anspruch auf Stallungen auf Kosten des Staatsschatzes.
Feldzeugmeister oder General der Cavallerie	8	1	2	8	2	
Feldmarschall-Lieutenant (als Divisionär)	7	1	2	7	2	
General-Major (als Brigadier)	6	1	2	6	2	
Adjutanten bei den Landes-Militär-Commanden.						
Oberstlieutenant	5	1	1	5	1	Die Stallung gebührt sowohl bei der dauernden Einquartierung, als auch beim Durchzuge nur auf so viele Pferde, als die betreffende Militär-Person zu halten berechtigt ist, und auch wirklich auf der Streu hält. — Wenn in einem Orte die Wohnungsgebühr vollständig nicht aufgebracht werden könnte, so muss sich sowohl bei der dauernden Einquartierung, als auch beim Durchzuge mit einer geringeren Unterkunft begnügt werden.
Major	4	1	1	4	1	
General-Quartiermeisterstab.						
Oberst	6	1	2	6	2	Linien-, Gränz- und Stabs-Infanterie, Jäger, Genie-Truppen, Pionniere, Feld- und Festungs-Artillerie, Bombardier- und Feuerwerks-Corps, dann Sanitäts-Corps.
Oberstlieutenant	5	1	1	5	1	
Major	4	1	1	4	1	
Hauptmann 1. Classe	3	1	.	3	.	
	2	1	.	2	.	Divisions-, Brigade-, Regiments-, Batallions- oder Extra-Corps-Adjutant
Feld-Genie-Director	3	1	2	3	2	
	1	.	.	1	.	
	1	.	.	1	.	
Cavallerie, Stabs- Dragoner und Botenjäger.						
Oberst	8	1	2	8	2	Oberst
Oberstlieutenant	8	1	1	8	1	
Major	9	1	1	9	1	
Premier-Rittmeister	5	1	.	5	.	
Second-Rittmeister	4	1	.	4	.	Ober- und Unterlieutenant (auch als Adjutant)
Ober- und Unterlieutenant	3	1	.	3	.	
Regiments-Caplan, Arzt, Auditor oder Rechnungsführer	2	1	.	2	.	
Regiments-Profoss	3	1	.	3	.	
Fuhrwesen.						
Oberst	3	1	2	3	2	Oberstlieutenant oder Major
Oberstlieutenant oder Major	3	1	1	3	1	
Rittmeister 1. und 2. Classe	3	1	.	3	.	
Ober- und Unterlieutenant	1	.	.	1	.	
Adjutant	1	.	.	1	.	Rittmeister, Ober- u. Unterlieutenant beim Depot
Rittmeister, Ober- u. Unterlieutenant beim Depot	2	1	.	2	.	
Allen Berittenen vom Wachmeister und den damit äquipirirenden Chargen und Militär-Parteien abwärts gebührt die Stallung auf Ein Pferd.						

U r z ą d z e n i e.

Co do urządzenia, należącego się oficerom w czasie kwaterunku ciągłego. zobacz wykaz C.

W przechodzie, żądać może każdy oficer czyste łoże, jakie się w domu znajduje, w każdym pokoju jeden stół, przynajmniej jeden stołek, oprócz tego naczynie do mycia i do picia; żołnierze zaś mogą żądać świeżej słomy na posłanie i jakiego sprzętu do zawieszenia munduru i broni.

Opał i światło.

Żądanie opału i światła dla wojska w czasie przechodu, ograniczyć się winno na najgwałtowniejszą tylko potrzebę.

Słoma na stajnię, światło stajenne i urządzenie stajni.

Słomy na posłanie dla koni, należy się po 3 funty na jeden dzień i jedną noc razem, lub tylko na jedną noc. Tam, gdzie gospodarz sam używa tylko liścia lub trawy leśnej, można także tylko takowej żądać.

Co do światła stajennego i urządzenia stajni, żądać tego można tylko o ile jest najpotrzebniejszym i co w domu jest używanem.

O pożywieniu.

Wszyscy oficerowie, sami się żywić powinni.

Żołnierzom należy się w przechodzie obiad, jaki jest zwyczajny w każdym miejscu, składający się z pół funta mięsa wagi wiedeńskiej, o ile można mięsa wołowego, i jeszcze drugiej potrawy.

Chleba nie wolno żądać. Jeżeli kwaterunek ma miejsce w koszarach gminnych lub w izbie wojskowej żołnierstwa prostego, w ówczas gmina obowiązana jest dostarczyć wyznaczone pożywienie, tudzież potrzebne światło, opał i słomę.

Jeżeliby w czasie przechodu, potrzeba było osobnej miejscowości dla transportu jeńców i t. p., należy żądać takowej w każdym razie na piśmie.

Jeżeli się odbywa przechód na stopie wojennej, w ówczas należy także postarać się o pomieszczenie przeznaczoną liczbę koni.

Einrichtung.

Wegen der bei dauernder Einquartierung für die Officiere erforderlichen Einrichtung, siehe den Ausweis C.

Bei Durchzügen hat jeder Officier ein reines Bett, wie es im Hause vorhanden ist, dann für jedes Zimmer einen Tisch und wenigstens einen Stuhl, ferner ein Gefäß zum Waschen und ein Trinkgefäß; die Mannschaft aber hat zur Liegerstätte frisches Stroh, ferner die Gelegenheit zum Aufhängen oder Niederlegen ihrer Montur und Waffen anzusprechen.

Beheizung und Beleuchtung.

Der Anspruch auf Beheizung und Beleuchtung für alle Militärs ist beim Durchzuge nur auf das dringendste Bedürfniss zu beschränken.

Streustroh, Stall-Licht, dann Stall-Einrichtung.

Das Streustroh gebührt beim Durchzuge mit 3 Pfund auf einen Tag und eine Nacht zusammen, oder eine Nacht allein. Wo der Hauswirth selbst nur mit Laub und Waldstreu sich behülft, ist auch nur diese zu fordern.

An Stall-Licht und Stalleinrichtung ist nur das Nothwendigste und Hausübliche anzusprechen.

Verpflegung.

Alle Officiere haben sich selbst zu beköstigen.

Der Mannschaft gebührt beim Durchzuge eine ortsübliche Mittagkost, bei welcher jedem Manne ein halbes Wiener Pfund Fleisch, wo möglich Rindfleisch und noch eine zweite Speise zu verabreichen ist.

Brot darf nicht gefordert werden. Findet die Einquartierung in einer Gemeinde-Caserne oder in einem Mannschafts-Zimmer Statt, so hat die Gemeinde die bestimmte Verpflegung, dann die Erfordernisse für Beleuchtung, Beheizung und die Streu dahin zu liefern.

Sollte bei einem Durchzuge eine besondere Räumlichkeit etwa für einen Transport von Gefangenen u. s. w. nothwendig seyn, so ist der Bedarf von Fall zu Fall schriftlich anzusprechen.

Findet der Durchzug auf dem Kriegsfusse Statt, so ist für die dadurch vermehrte Unterkunft der Pferde gleichfalls Sorge zu tragen.

B. W y k a z

mieszkania i innych potrzeb, należących się c. k. urzędnikom administracyi wojskowej i osobom do tejże należącym, tak w czasie kwaterunku ciągłego, jako też w przechodzie.

Pomieszkanie	w czasie kwaterunku ciągłego					wprzecho-dzie	U w a g a.	
m i a n o w i e c i e	pokoje	komora	kuchnia	stych	drwalnia	pokoje		
Kancelaryja wojenna polowa i marynarska								
Sekretarz	4	1	1	1	1	2	Urzednicy przy administracyi wojskowej i osoby do niej należące, mogą w przechodzie (w podróży) domagać się tylko w tenczas pomieszczeń obok wyszczególnionych, jeżeli nie pobierają dyet; a w czasie ciągłego kwaterunku, obowiązani są sami sobie sprawić urządzenie domu. Jeżeli wypadnie kwatrować takich urzędników lub osoby do marynarki należące, które tu nie są wymienione, należy oznaczyć dla nich należności kwaterunku na podstawie równej kategorii innych urzędników i osób wojskowych, a jeżeli to uskutecznić się nie da, na podstawie dyet.	
koncepista	3	.	1	1	1	1		
protokolista	3	.	1	1	1	1		
registrator	3	1	1	1	1	1		
registrator	3	.	1	1	1	1		
akcesysta przy registraturze	2	.	1	1	1	1		
kancelista	2	.	1	1	1	1		
adjunkt kancelaryjny	2	.	1	1	1	1		
Komisaryat wojenny polowy i marynarski.								
nadkomisarz	4	1	1	1	1	2		
komisarz	3	1	1	1	1	1		
adjunkt	3	.	1	1	1	1		
akcesysta	2	.	1	1	1	1		
Zarząd marynarski.								
nadintendant	4	1	1	1	1	2		
intendant	3	1	1	1	1	1		
podintendant	3	.	1	1	1	1		
administrator (zarządca) magazynowy	2	1	1	1	1	1		
adjunkt) administracyjny	2	1	1	1	1	1		
asystent)	2	.	1	1	1	1		
Urząd płatniczy wojenno-krajowy. kasy wojenne, urząd płatniczy marynarki wojennej.								
płatnik	4	1	1	1	1	2		
kontroler	3	1	1	1	1	1		
kasjer	3	1	1	1	1	1		
oficer kasowy	2	.	1	1	1	1		
kancelista kasowy	2	.	1	1	1	1		
Judicium delegatum militare. Audytoryat sztabowy i wydział sądownictwa marynarki.								
Administrator depozytów	3	.	1	1	1	1		
protokolista rady	3	.	1	1	1	1		
aktuaryusz sądowy i taksator	3	.	1	1	1	1		
protokolista przy protokole podawczym	3	.	1	1	1	1		
komisarz do spisania aktów śmierci	2	.	1	1	1	1		
kancelista	2	.	1	1	1	1		
adjunkt kancelaryjny	2	.	1	1	1	1		
generał audytor-poręcznik	4	1	1	1	1	2		

B. A u s w e i s

über die

den k. k. Militär-Administrationsbeamten und Parteien, sowohl bei dauernder Einquartierung, als auch bei Durchzügen zukommende Wohnung sammt Nebenerfordernissen.

Wohnung	Bei dauernder Einquartierung					Bei Durchzügen	Anmerkung
	Zimmer	Kammer	Küche	Boden	Holzlags	Zimmer	
Feldkriegs- und Marine-Kriegskanzlei.							
Secretär	4	1	1	1	1	2	Die Militär-Administrationsbeamten und Parteien haben beim Durchzuge (auf der Reise) nur dann die nebenstehenden Unterkünfte anzusprechen, wenn sie keine Diäten beziehen, und sind bei der dauernden Einquartierung gehalten, sich die Einrichtung ihrer Wohnungen selbst beizuschaffen. Ist die Einquartierung solcher Beamten oder Parteien der Kriegsmarine erforderlich, die hier nicht genannt sind, so ist deren Quartiersgebühr auf Grundlage der gleichen Kategorien der übrigen Militärbeamten und Parteien, oder wo diess nicht möglich wäre, auf Grundlage der Diäten auszumitteln.
Concipist	3	.	1	1	1	1	
Protokollist	3	.	1	1	1	1	
Registrator	3	1	1	1	1	1	
Registrant	3	.	1	1	1	1	
Registratur-Assistent	2	.	1	1	1	1	
Kanzlist	2	.	1	1	1	1	
Kanzlei-Adjunct	2	.	1	1	1	1	
Feldkriegs- und Marine-Kriegs-Commissariat.							
Obercommissär	4	1	1	1	1	2	
Commissär	3	1	1	1	1	1	
Adjunct	3	.	1	1	1	1	
Assistent	2	.	1	1	1	1	
Marine-Verwaltung.							
Ober-Intendant	4	1	1	1	1	3	
Intendant	3	1	1	1	1	1	
Unter-Intendant	3	.	1	1	1	1	
Magazinsverwalter	2	1	1	1	1	1	
Administrations-Adjunct	2	1	1	1	1	1	
Assistent	2	.	1	1	1	1	
Provinzial-Kriegszahlamt, Kriegscassen, Marine-Kriegszahlamt.							
Zahlmeister	4	1	1	1	1	2	
Controlor	3	1	1	1	1	1	
Cassier	3	1	1	1	1	1	
Casseofficial	2	.	1	1	1	1	
Cassekanzlist	2	.	1	1	1	1	
Judicium delegatum militare, Stabsauditoriat und Marine-Justiz-Departement.							
Depositen-Administrator	3	.	1	1	1	1	
Rathsprotokollist	3	.	1	1	1	1	
Gerichtsactuar und Taxator	3	.	1	1	1	1	
Einreichungs-Protokollist	3	.	1	1	1	1	
Sperr-Commissär	2	.	1	1	1	1	
Kanzlist	2	.	1	1	1	1	
Kanzlei-Adjunct	2	.	1	1	1	1	
General-Adtor-Lieutenant	4	1	1	1	1	2	

Wohnung	Bei dauernder Ein- quartierung					Bei Durch- zügen	Anmerkung
Benanntlich	Zimmer	Kammer	Küche	Boden	Hofstge	Zimmer	
Stabs-Auditor	4	1	1	1	1	2	Im Ueb.igen haben auf die Militär-Administrations- Beamten und Parteien auch die in den Anmerkungen des Ausweises A enthaltenen, die Officiers betreffenden Be- stimmungen Anwendung.
Garnisons-Auditor (nach der bekleiden- den Officiers-Charge)	.	.	.	.	.	1	
Stabs-Profoss	1	.	1	1	1	1	
Verpflegs-Branche.							
Oberverwalter	4	1	1	1	1	2	
Verwalter	3	1	1	1	1	1	
Adjunct	3	.	1	1	1	1	
Assistent	2	.	1	1	1	1	
Oberbäckermeister	2	.	1	1	1	1	
Monturs-Branche.							
Rechnungsführer	3	.	1	1	1	1	
Werkmeister	1	1	1	1	1	1	
Rechnungs-Adjunct	2	.	1	1	1	1	
General-Genie-Direction und General-Artillerie-Direction.							
Amtsroh	4	1	1	1	1	2	
Amtssecretär	3	1	1	1	1	1	
Genie-Directionen.							
Rechnungsführer	3	.	1	1	1	1	
Rechnungsführers-Adjunct	2	.	1	1	1	1	
„ Assistent	1	.	1	1	1	1	
Werkmeister	1	1	1	1	1	1	
Militär-Geistlichkeit.							
Feld-Superior	3	1	1	1	1	1	
Garnisons- und Spitalscaplan	2	.	1	1	1	1	
Oberstfeldärztliche Direction.							
Oberstfeldarzt	5	2	1	1	1	2	
Dirigirender Stabsfeldarzt I. Classe	5	1	1	1	1	2	
„ „ II. Classe	4	1	1	1	1	2	
Stabsfeldarzt	4	1	1	1	1	2	
Militär-Medicamenten-Regie.							
Medicamenten-Regie- oder Feldapothec- ken Director	3	1	1	1	1	1	
Provisor	3	.	1	1	1	1	
Rechnungsführer	2	.	1	1	1	1	
Kanzlist	2	.	1	1	1	1	
Senior	2	1	1	1	1	1	
Subject	1	1	1	1	1	1	
Feldspitals-Personale.							
Spitals-Verwalter	3	1	1	1	1	1	
„ Rechnungsführer mit } Kanzlei	3	1	1	1	1	1	
„ „ ohne }	2	.	1	1	1	1	
„ Rechnungsführers Adjunct	2	.	1	1	1	1	
„ Caplan	2	.	1	1	1	1	
„ Fouriere	1	.	1	1	1	1 ^{e)}	
Casern-Verwaltung.							
Casern-Verwalter (nach der bekleiden- den Officiers-Charge)	.	.	.	.	.	1	*) Bei Durchzügen 2 le- dige Fouriers oder 1 verhei- rateter 1 Zimmer, sonst ge- meinschaftlich.

*) Bei Durchzügen 2 le-
dige Fouriers oder 1 verhei-
rateter 1 Zimmer, sonst ge-
meinschaftlich.

C. Urządzenie kwater dla oficerów i osób należących do sztabu.

Kwatery przydzielone oficerom i osobom należącym do sztabu, winny być zaopatrzone w następujące sprzęty, mogące być z drzewa miękkiego i pociągnięte pokostem olejnym.

Dla generała lub oficera sztabowego

łóżko,
szafa do wieszania, 2 szafy do składania,
sześć stołów,
dwanaście stołków i sofa.

Dla foryszyca

łóżko.
stół,
dwa stołki.

Dla kapitana lub rotmistrza

łóżko,
jedna szafa do wieszania, jedna do składania,
cztery stoły,
ośm stołków.

Dla foryszyca

łóżko,
stół
dwa stoły.

Dla oficera wyższego

łóżko,
jedna szafa do wieszania, jedna do składania,
dwa stoły,
cztery stołki.

Dla sługi prywatnego

łóżko.
stół,
dwa stołki.

Dla każdego oficera, stoliczek nocny, wiszadło na suknie, naczynie do mycia, także fiaszka i szklanka do picia, na koniec wiszadło dla foryszyca lub sługi prywatnego. W miejscach, gdzie zamiast pieców znajdują się kominki, ponoszący kwaterunek, winien dostarczyć potrzebne do kominka sprzęty, a gdzie nie ma przewotów, dostarczyć winien stołców wedle potrzeby.

C. Einrichtung der Quartiere für Officiere und Stabsparteien.

Die den Officiern und Stabsparteien angewiesenen Quartiere sind mit nachbenannten Einrichtungsstücken, die von weichen Holze mit Oelanstrich seyn können, zu versehen, und zwar:

Für einen General oder Stabsofficier:

Eine Bettstätte.

Ein Hängkasien, zwei Legkästen.

Sechs Tische.

Zwölf Sessel sammt Sopha.

Für den Fourierschützen:

Eine Bettstätte.

Ein Tisch.

Zwei Stühle.

Für einen Hauptmann oder Rittmeister:

Eine Bettstätte.

Ein Häng-, ein Legkasten.

Vier Tische.

Acht Sessel.

Für den Fourierschützen:

Eine Bettstätte.

Ein Tisch.

Zwei Stühle.

Für einen subalternen Officier:

Eine Bettstätte.

Ein Häng-, ein Legkasten.

Zwei Tische.

Vier Sessel.

Für den Privatdiener:

Eine Bettstätte.

Ein Tisch.

Zwei Stühle.

Für jeden Officier ein Nachtkästchen, ein Kleiderhängstock und ein Gefäß zum Waschen, sowie eine Flasche und ein Trinkglas, endlich ein Kleiderrechen für den Fourierschützen oder Privatdiener. In Orten, wo statt den Heizöfen Kamine bestehen, hat der Quartierträger auch die für die Camine nöthigen Gerüthe, ebenso, wo keine eigenen Aborte vorhanden sind, die erforderlichen Leibstühle beizustellen.

D. Urządzenie izby na czynsz wojskowy.

1.

Izba na czynsz wojskowy, wystarczyć powinna przynajmniej na pomieszczenie siedmiu ludzi.

2.

Urządzenie takowej składać się winno :

- a) z łóżka z posłaniem dla każdego z ludzi osobno, przyczem musi być zostawiona przestrzeń najmniej trzech stóp wiedeńskich między dwoma łózkami;
- b) ze stołu wspólnego,
- c) „ stołka dla każdego z ludzi z osobna,
- d) „ wspólnej ławy lub z jednego podnóżka,
- e) z wiszadła na wieszanie mundurów i broni,
- f) z pułki na chleb.

3.

Do łóżka w koszarach lub w izbie na czynsz wojskowy, należy łóżko z drzewa miękkiego lub ze żelaza, siennik z ówielichu lub mocnego płótna, na dwa i trzy ćwierci łokcia wiedeńskiego długi, a na półtora łokcia szeroki, napchany słomą trzydzięści funtów wiedeńskiej wagi, poduszka z takiej samej materii jak siennik, półtora łokcia długa a jeden łokieć szeroka, także dostatecznie słomą napelniona; dwa prześcieradła, każde trzy łokcie długie a półtora łokcia szerokie; kołdra leśnia, dwa i trzy ćwierci łokcia długa a półtora łokcia szeroka, i kołdra zimowa lub koc takiej samej długości i szerokości.

4.

Siennik co trzy miesiące, poduszka co miesiąc, świeżą słomą napchane być winny; oprócz zbrudzenia przypadkowego, nie wymaga się, żeby siennik częściej jak dwa razy do roku był prany.

Kołdra zimowa lub koc, musi być co rok wyprany, a to w Maju. Łećnie kołdry powinny być prane co rok dwa razy w końcu kwietnia i w końcu Października, prześcieradła zaś, poszewki na poduszki raz co miesiąc.

5.

Jeżeli można, powinna każda izba na czynsz wojskowy, mieć swoje własną kuchnię, jeżeli zaś w jednym budynku znajduje się kilka takich izb na czynsz wojskowy, w ówczas należy znajdującym się we wszystkich izbach żołnierskim koleżeństwu przydzielić wspólną, wszelakoż dostateczną kuchnię.

Jeżeli w domu znajduje się tylko jedna izba na czynsz wojskowy i tylko jedna kuchnia, w ówczas używanie jej może być wspólne z posiadaczem domu.

D. Erfordernisse eines Militär-Zinszimmers.

1.

Ein Militär-Zinszimmer soll wenigstens einen Raum für sieben Mann gewähren.

2.

Seine Einrichtung hat in Folgendem zu bestehen:

- a) in einem Bette für jeden Mann, wobei zwischen je zwei Betten ein Raum von wenigstens drei Wiener Fuss vorhanden seyn muss;
- b) einem gemeinschaftlichen Tische;
- c) einem Stuhle für jeden Mann;
- d) einer gemeinschaftlichen Bank oder einem Schämcl;
- e) einem Rechen zum Aufhängen der Montur und der Waffen;
- f) einem Brotbrete.

3.

Zu einem Bette in einer Caserne oder einem Militär-Zinszimmer gehört eine Bettstelle von weichem Holze oder von Eisen, ein Strohsack von Zwilch oder starker Leinwand, zwei und drei Viertel Wiener Ellen lang, und ein und eine halbe Elle breit, mit dreissig Wiener Pfund Stroh gefüllt; ein Kopfpolster von gleichem Stoffe wie der Strohsack, ein und eine halbe Elle lang und eine Elle breit, ebenfalls genügend mit Stroh gefüllt; zwei Leintücher, jedes drei Ellen lang und eine und eine halbe Elle breit, eine Sommerdecke zwei und drei Viertel Ellen lang und ein und eine halbe Elle breit, dann eine Winterdecke oder Kotzen von der nämlichen Länge und Breite.

4.

Der Strohsack ist alle drei Monate, der Kopfpolster alle Monate mit frischem Stroh zu füllen; ausser zufälligen Verunreinigungen wird nicht verlangt, dass der Strohsack öfter als zweimal im Jahre gewaschen werde.

Die Winterdecke oder Kotze muss alle Jahre einmal, und zwar im Mai gewaschen werden.

Die Sommerdecken sollen aber jährlich zweimal, und zwar zu Ende April und zu Ende October, die Leintücher, sowie der Ueberzug zu dem Kopfpolster alle Monate einmal gewaschen werden.

5.

Wo es thunlich ist, soll jedes Militär-Zinszimmer eine eigene Küche haben, sind aber mehrere solche Militär-Zinszimmer in demselben Gebäude, so soll sämtlichen Kameradschaften eine gemeinschaftliche, jedoch genügend geräumige Küche zugewiesen seyn. Ist nur ein Militär-Zinszimmer und nur eine Küche im Hause, so kann auch diese gemeinschaftlich mit dem Hausbesitzer benutzt werden.

E. Urządzenie stajni na czynsz wojskowy.

1.

Jeżeli konie wojskowe umieszczone być mają w stajni na czynsz wojskowy, w ówczas miejsce na konia jednego, opatrzone w drągi przegrodac, zajmować powinno pięć stóp wiedeńskich w szerokości a dziewięć stóp w długości, przy podwójnym rzędzie koni, potrzebna jest na przejście przestrzeń nie mniej ośm stóp szeroka.

2.

Podłoga powinna być, jeżeli można, dylowana, lub opatrzona dobrze utrzymywanym pokładem z gliny.

3.

Urządzenie takiej stajni, składa się, tam gdzie jeden lub dwa konie stoją:

- z jednego wiadra do pojenia,
- z wideł drewnianych do słomy,
- z miotły do stajni,
- z żłobu i
- z jednej latarni stajennej.

Dla trzech lub czterech koni

z tych samych sprzętów w podwójnej ilości, z wyjątkiem latarni.

Dla pięciu lub sześciu koni

z tych samych sprzętów w potrójnej ilości i dwóch latarni.

Oprócz tego, powinny się znajdować w każdej stajni: szufla, skrzynia na owies i schowy na siodła, narzędzia i furaz.

4.

Jeżeli jest kilka koni w jednej stajni, należy także ustawić tamże łozę dla jednego żołnierza.

F. O urządzeniu placów do ćwiczenia w broni i jeźdźeniu (ujeżdżalń).

1.

Place przeznaczone dla ćwiczenia w broni, winny z reguły mieć:

- dla batalionu piechoty 400 kroków długości i tyleż szerokości,
- dla szwadronu 600 kroków długości i równie tyleż szerokości.
- dla baterji 800 kroków długości i 500 szerokości,

licząc pięć kroków na dwa sążnie wiedeńskie.

Jeżeli nie można wynaleźć placu takiego kształtu lub takiej wielkości, należy poprzestać na kształcie i wielkości zbliżonej. Dla większych korpusów wojska, należy się starać o stosowne powiększenie placu.

2.

Place, przeznaczone do zwykłych ćwiczeń w jeźdźeniu, winny mieć w przestrzeni 60 kroków długości, a około 30 kroków szerokości.

E. Erforderniss einer Militär-Zinsstallung.

1.

Wenn Militär-Pferde in einer Militär-Zinsstallung zu unterbringen sind, so muss der bei mehreren Pferden mit Standbäumen (Streichbäumen) versehene Pferdestand fünf Wiener Schuh in der Breite und neun Schuh in der Länge haben, bei doppelten Pferdeständen ist ein Durchgang von nicht weniger als acht Schuh erforderlich.

2.

Der Fussboden soll, wo möglich, gehöhlt oder mit einer gut erhaltenen Lehmlage versehen seyn.

3.

Die Einrichtung eines solchen Stalles besteht im Folgenden:

Wo ein oder zwei Pferde stehen, in
einem Tränkeimer;
einer Streugabel von Holz;
einem Stallbesen;
einer Futterschwinge und
einer Stall-Laterne;

für drei oder vier Pferde in
dem doppelten mit Ausnahme der Laterne;
für fünf oder sechs Pferde in
dem Dreifachen und zwei Laternen.

Ferner soll auch eine Schaufel, eine Hafertruhe, ein Behältniss zur Aufbewahrung von Sattel und Zeug und für Fourage in jedem Stalle vorhanden seyn.

4.

Sind mehrere Pferde in einem Stalle eingestellt, so ist auch für einen Mann darin eine Lagerstätte beizustellen.

F. Erforderniss der Waffenübungsplätze und der Reitübungsplätze (Reitschulen).

1.

Die Grösse der Waffenübungsplätze ist in der Regel anzunehmen:

für ein Infanterie-Bataillon 400 Schritt Länge und eben solche Breite;
für eine Escadron 600 Schritt Länge und gleiche Breite;
für eine Batterie 800 Schritt Länge und 500 Breite;

fünf Schritte zu 2 Wiener Klafter gerechnet.

Kann diese Gestalt oder Grösse durchaus nicht erlangt werden, so muss sich auch mit annähernden begnügt werden, für grössere Truppenkörper wird auf eine angemessene Vergrösserung Bedacht zu nehmen seyn.

2.

Die Plätze zu den gewöhnlichen Reitübungen sollen einen Raum von etwa 60 Schritten in der Länge und von etwa 30 Schritten in der Breite haben.

G. Wymiar czynszu za kwatery wojskowe dla niższej Austrii, Czech, Morawii i Śląska.

Gminy				Stopnie i miejscowości	Czynsz roczny według klasy			
I.	II.	III.	IV.		1.	2.	3.	4.
k l a s a					wynosi złotych reńskich			
Wiedeń	Reichenberg	Wszystkie inne gminy, liczące najmniej 2000 mieszkańców	Wszystkie gminy, liczące mniej jak 2000 mieszkańców.	Feldmarszałek-porucznik	360	290	240	
	Berno			Jenerał-major	280	225	190	
Praga	Ołomuniec			Pułkownik	250	200	170	
	Opawa			podpułkownik albo major	195	160	130	
				kapitan lub rotmistrz	145	120	100	
				porucznik lub podporucznik	90	70	60	
				kapitan pułkowy, audytor lub rachmistrz	90	70	60	
				adjutant dywizyi, brygady, pułku lub batalionu	90	70	60	
				lekarz pułkowy	145	120	100	
				nadlekarz lub nadchirurg	90	70	60	
				chirurg niższy	60	50	40	
				profos pułkowy	60	50	40	
				kancelarya dla audytora pułkowego, lekarza, lub adjutanta	45	35	25	
				kancelarya i archiwum dla rachmistrza pułkowego	60	50	40	
		izba na areszt oficerski	45	35	25			
		sztokhausz pułkowy	45	35	25			
		odwach	45	35	25			
		szpital dla pułku	320	280	240			
		szpital dla dywizyi	160	140	120			
		izba dla maroderów wraz z kuchnią	70	60	50			
		magazyn { dla pułku	80	60	50			
		mundurów { dla kompanii lub szwadronu	40	30	25			
		magazyn { na furaz szwadronu	80	60	50			
		magazyn { na proch	35	25	20			
		stajnia na {	1 konia	15	12	8		
			2 konie	30	24	16		
			3 konie	42	34	22		
			każdego konia więcej	10	8	5		
			Szopa na jeden wóz	15	12	8		

Uwaga. Miara czynszu najemnego dla oficerów i osób do sztabu należących przy kawalerii, tudzież dla wszystkich stopni, trzymających konie i powozy według przepisów, również jak dla tych wojskowych, którym do pełnienia służby należy się, oprócz mieszkania, wyznaczanego według kompetencji, także pokój do urzędowania, lub inna podobna lokalność, składa się z czynszu za kwaterę odpowiednią stopniowi służby, z dodatkiem tej kwoty, która wypada za stajnię, według liczby koni trzymanych rzeczywiście na stajni i za inne potrzebne lokale, stosownie do powyższej taryfy czynszu. Za urządzenie kwatery, należy dopłacić 10 proc. czynszu tu wyżej oznaczonego, przypadającego za kwaterą oficerską.

G. Militär-Quartierszins-Ausmass
für Niederösterreich, Böhmen, Mähren und Schlesien.

Gemeinden				Chargen und Räumlichkeiten	Der jährliche Zins nach der			
I.	II.	III.	IV.		1.	2.	3.	4.
C l a s s e					Classe besteht in			
					Gulden			
Wien	Reichenberg	Alle übrigen Gemeinden, welche mindestens 2000 Einwohner zählen.	Alle Gemeinden mit weniger als 2000 Einwohnern.	Feldmarschall-Lieutenant	Für Wien und Prag bleiben die bisherigen Quartiers-Vergütungen in Anwendung.	360	290	240
	Brünn			General-Major		280	225	190
Prag	Olmütz			Oberst		250	200	170
	Troppau			Oberstlieutenant oder Major		195	160	130
				Hauptmann oder Rittmeister		145	120	100
				Ober- oder Unterlieutenant		90	70	60
				Regimentscaplan, Auditor oder Rechnungsführer		90	70	60
				Divisions-, Brigade-, Regiments- od. Bataillons-Adjutant		90	70	60
				Regimentsarzt		145	120	100
				Oberarzt oder Oberwundarzt		90	70	60
				Unterwundarzt		60	50	40
				Regiments-Profoss		60	50	40
				Kanzlei-Zimmer für den Regiments-Auditor, Arzt oder Adjutanten		45	35	25
				Kanzlei und Archiv für den Regiments-Rechnungsführer		60	50	40
				Officiers-Arrestzimmer		45	35	25
				Regiments-Stockhaus		45	35	25
				Wachstube		45	35	25
				Regiments-Spital		320	280	240
				Divisions-Spital		160	140	120
				Marode-Zimmer sammt einer Küche		70	60	50
		Regiments- . . . . . } Monturs-Magazin	80	60	50			
		Compagnie- oder Escadrons-	40	30	25			
		Escadrons-Fourage- . . . . . } Magazin	80	60	50			
		Pulver-	35	25	20			
		Stallung für {	1 Pferd	15	12	8		
			2 Pferde	30	24	16		
			3 "	42	34	22		
		jedes weitere Pferd	10	8	5			
		Schuppen auf 1 Wagen	15	12	8			

Anmerkung. Das jährliche Miethszins-Ausmass für die Officiere und Stabsparteien der Cavallerie, so wie für alle vorschriftsmässig mit Pferden und mit Wagen versehenen Chargen, dann für jene Militär-Individuen, denen zur Dienstverrichtung, nebst der competenten Wohnung, noch ein Amtszimmer oder ein sonstiges Locale gebührt, besteht aus dem chargemässigen Quartier-Zinse mit Dazuzahlung jenes Vergütungsbetrages, der für die Stallung nach der Anzahl der wirklich auf der Streu gehaltenen Pferde, und für die sonst benöthigten Räumlichkeiten nach dem obigen Tarife entfällt.

Für die Einrichtung sind zehn Procente des hier angesetzten Wohnungszinses des Quartiers des Officiers zu vergüten.

H. Wymiar czynszu za kwatery wojskowe.

dla Węgier, Sławonii, dla wojewódz. Serbskiego i dla Siedmiogrodu.

Gminy				Stopnie i miejscowości.	Czynsz roczny według klasy			
I.	II.	III.	IV.		1.	2.	3.	4.
k l a s a					wynosi złotych reńskich			
Buda	W. Waraždyn	Wszystkie inne gminy, liczące najmniej 2000 mieszkańców	Wszystkie gminy, liczące mniej jak 2000 mieszkańców	Feldmarszałek-porucznik	500	360	290	240
	Koszyce			Jenerał-major	400	280	225	190
Peszt	Oedenburg			Pułkownik	340	250	200	170
	Preszburg			Podpułkownik albo major	260	190	150	130
	Temeszwar			kapitan lub rotmistrz	180	130	100	90
	Hermannstadt			porucznik lub podporucznik	120	90	70	60
	Klausenburg (Kołozwar)			kapitan pułkowy, audytor lub rachmistrz	120	90	70	60
	Kronstadt			adjutant dywizyi, brygady, pułku lub batalionu	120	90	70	60
				lekarz pułkowy	180	130	100	90
				nadlekarz lub nadchirurg	120	90	70	60
		chirurg niższy	70	55	45	35		
		profos pułkowy	70	55	45	35		
		kancelarya dla audytora pułkowego, lekarza, lub adjutanta	60	40	30	25		
		kancelarya i archiwum dla rachmistrza pułkowego	70	55	45	35		
		izba na areszt oficerski	60	40	30	25		
		sztokhaus pułkowy	60	40	30	25		
		odwach	60	40	30	25		
		szpital dla pułku	400	280	230	190		
		szpital dla dywizyi	200	140	110	90		
		izba dla maroderów wraz z kuchnią	80	65	55	45		
		magazyn { dla pułku	100	80	60	50		
		mundurów { dla kompanii lub szwadronu	50	40	30	20		
		magazyn { na furaz szwadronu	100	80	60	50		
		{ na proch	40	30	25	20		
		stajnia na {	1 konia	10	8	6	5	
			2 konie	20	16	12	10	
			3 konie	28	22	17	14	
			każdego konia więcej	7	5	4	3	
		Szopa na jeden wóz	10	8	6	5		

Uwaga. Miara czynszu najemnego dla oficerów i osób do sztabu należących przy kawalerji, tudzież dla wszystkich stopni, trzymających konie i powozy według przepisów, równie jak dla tych wojskowych, którym do pełnienia służby należy się oprócz mieszkania wyznaczonego według kompetencji także pokój do urzędowania, lub inna podobna lokalność, składa się z czynszu za kwaterę odpowiednią stopniowi służby, z dodatkiem tej kwoty, która wypada za stajnię, według liczby koni trzymanych rzeczywiście na stajni i za inne potrzebne lokalności, stosownie do powyższej taryfy czynszu. Za urządzenie kwatery, należy dopłacić 10 proc. czynszu tu wyżej oznaczonego, przypadającego za kwaterę oficerską.

H. Militär-Quartierszins-Ausmass

für Ungarn, Slavonien, für die serbische Wojewodschaft und für Siebenbürgen.

Gemeinden				Chargen und Räumlichkeiten	Der jährliche Zins nach der				
I.	II.	III.	IV.		1.	2.	3.	4.	
C l a s s e					Classe besteht in				
					Gulden				
Ofen	Grosswardein	Alle übrigen Gemeinden, welche mindestens 2000 Einwohner zählen.	Alle Gemeinden mit weniger als 2000 Einwohnern.	Feldmarschall-Lieutenant	500	360	290	240	
	Kaschau			General-Major	400	280	225	190	
	Oedenburg			Oberst	340	250	200	170	
Pesth	Pressburg			Oberstlieutenant oder Major	260	190	150	130	
	Temesvar			Hauptmann oder Rittmeister	180	130	100	90	
	Hermannstadt			Ober- oder Unterlieutenant	120	90	70	60	
	Klausenburg			Regimentscaplan, Auditor oder Rechnungsführer	120	90	70	60	
	Kronstadt			Divisions-, Brigade-, Regiments- od. Bataillons-Adjutant	120	90	70	60	
				Regimentsarzt	180	130	100	90	
				Oberarzt oder Oberwundarzt	120	90	70	60	
				Unterwundarzt	70	55	45	35	
				Regiments-Profoss	70	55	45	35	
				Kanzlei-Zimmer für einen Regiments-Auditor, Arzt oder Adjutanten	60	40	30	25	
				Kanzlei und Archiv für den Regiments-Rechnungsführer	70	55	45	35	
				Officiers Arrestzimmer	60	40	30	25	
				Regiments-Stockhaus	60	40	30	25	
				Wachstube	60	40	30	25	
				Regiments-Spital	400	280	230	190	
				Divisions-Spital	200	140	110	90	
				Marode-Zimmer sammt einer Küche	80	65	55	45	
				Regiments-	} Monturs-Magazin	100	80	60	50
				Compagnie- oder Escadrons-		50	40	30	20
				Escadrons-Fourage-	} Magazin	100	80	60	50
				Pulver-		40	30	25	20
				Stallung für {	1 Pferd	10	8	6	5
					2 Pferde	20	16	12	10
					3 „	28	22	17	14
					jedes weitere Pferd	7	5	4	3
				Schuppen auf 1 Wagen			10	8	6

Anmerkung. Das jährliche Miethzins-Ausmass für die Officiere und Stabsparteien der Cavallerie, so wie für alle vorschristmässig mit Pferden und mit Wagen versehenen Chargen, dann für jene Militär-Individuen, denen zur Dienstverrichtung nebst der competenten Wohnung, noch ein Amtszimmer oder ein sonstiges Locale gebührt, besteht aus dem chargemässigen Quartiers-Zinse mit Dazuzahlung jenes Vergütungsbetrages, der für die Stallung nach der Anzahl der wirklich auf der Streu gehaltenen Pferde, und für die sonst benöthigten Räumlichkeiten, nach dem obigen Zins-Tarife entfällt.

Für die Einrichtung sind zehn Procente des hier angesetzten Wohnungszinses des Quartiers des Officiers zu vergüten.

